

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 063/17

KLAGER: Reinhard Rye
ADRESSE: 19075 Wells Dr. Tarzana, Los Angeles, CDA-91356, USA
PUBLIKASJON: Finansavisen
PUBLISERINGSDATO: 27.01.2017
STOFFOMRÅDE: Næringsliv
SJANGER: Nyhet
SØKERSTIKKORD: Tittelbruk, saklighet og omtanke, kontroll av fakta, premiss, sitat, samtidig imøtegåelse
REGISTRERT: 06.04.2017
BEHANDLET I PFU: 20.06.2017
BEHANDLINGSTID: 74 dager
KLAGEGRUPPE: Næringsdrivende
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: Klager klaget i samme sakskompleks i 2015, sak 370/15. Dokumenter fra denne saken er vedlagt.

SAMMENDRAG:

Finansavisen hadde fredag 27. januar 2017 en førstesidehenvvisning med tittelen «Reinhard Rye: "Konkurs eneste alternativ».

Inne i avisen var tittelen den samme, med stikktittelen «On Food Norway 2015. Innrømmer nytteløs kapitaljakt».

I ingressen sto det:

«MAT OG DRIKKE: Reinhard Rye skriver igjen ned verdien i 'sunn mat'-satsningen On Food Inc til null og varsler at alle investeringene kan anses for å være tapt.»

Videre i artikkelen:

«Arne Blystad er sammen med Reinhard Rye de to største aksjonærene i On Food Norway med 29,2 prosent av aksjene hver. Nå slår han fast at eventyret kan være slutt før han i det hele tatt har fått dratt det i gang. On Food er tomme for penger, (...) klarer ikke å skaffe kapital, har ikke inntekter, har heller ikke eiendeler som kan selges, og Rye åpner for at konkurs er eneste alternativ.

Snart fem måneder etter lovens frist har Rye levert årsregnskap og styreberetning for 2015. Der forteller han åpenhjertig om store pengeproblemer. 'Styret vurderer soliditeten og likviditeten til selskapet som særdeles dårlig', skriver styreleder og eneste gjenværende styremedlem, Reinhard Rye.»

Det framgikk av artikkelen at On Food Norway har som formål å eie aksjer i On Food Inc., og herunder sørge for finansieringen av virksomheten. Videre sto det:

«Ved utgangen av 2015 eide selskapet 85 prosent av On Food Inc. Investeringen har imidlertid ikke kastet av seg.»

Under mellomtittelen **«Var priset til 135 mill.»** ble en emisjon i 2015 omtalt. I den sammenheng het det:

«For to år siden fikk imidlertid investorene beskjed om at aksjene deres ville bli nullet med mindre de gjorde som Blystad og Østbye og deltok i en ny kapitaløkning. Bare en håndfull personer lot seg lokke, men nå har også disse fått beskjed om at det igjen nærmer seg kroken på døra.»

Det ble videre sitert fra beretningen, der Rye skrev at det ikke hadde lyktes **«å reise ytterligere kapital i løpet av året»**, det vil si 2015. Og videre:

«'Uten ytterligere kapital er konkurs det eneste alternativet', skriver Rye[.]»

Det het også:

«Rye understreker at ny kapital til det amerikanske datterselskapet er en forutsetning for fortsatt drift. Han nevner dog at On Food Inc i løpet av fjoråret (2016; sekr. anm.) klarte å hente inn 1 million dollar, men at det behøves mer kapital for å lansere produktene. (...) Finansavisen lyktes ikke å få kontakt med Rye eller hans våpendrager, Henning Fjellinghaug, i går.»

KLAGEN:

Klager er omtalte Reinhard Rye. Han anfører at han dessverre nok en gang befinner seg i en situasjon der han ikke ser noen annen utvei enn å klage til PFU: «Også denne gangen gjelder klagen en tendensiøs, misvisende og svært ødeleggende artikkel om meg og mitt selskap i Finansavisen». Rye klaget tidligere inn Finansavisen for en artikkel publisert i juni 2015 (PFU-sak 370/15 - sammendrag, uttalelse og innklaget artikkel vedlagt). Klager fikk den gang ikke medhold i utvalget. Klager mener at Finansavisens nye artikkel fra januar i år «omhandler det samme emisjonsvedtaket som ble brukt for å rettferdiggjøre tittelbruken 'Full fiasko etter ni års arbeid'», som innklaget i den tidligere sak 370/15.

Klager fortsetter: «Eller sagt på en annen måte: Finansavisens redaktør tar tak i en nesten to år gammel situasjon, trekker ut en liten del av en setning i en årsmelding og presenterer historien som om det på nytt har oppstått en vanskelig situasjon i OnFood. Samtidig unnlater Finansavisen (trolig helt bevisst) å beskrive konteksten for sitatet, samt å opplyse leserne om at selskapet i mellomtiden er blitt tilført over 27 millioner kroner – til tross for at redaktøren er gjort kjent med alle detaljer om utviklingen i selskapet.» Klager mener det foreligger brudd på Vær Varsom-plakatens punkt 3.7, om å gjengi meningsinnhold og sitere

korrekt. Han anfører at det påklagede oppslaget oppleves som svært belastende for selskapet.

Klager ber for øvrig om at utvalget henter fram den gamle klagesaken. (Relevante dokumenter er vedlagt til orientering.) Klager mener det er et mønster i Finansavisens omtale av situasjonen i og for On Food.

Det anføres i klagen at verken i titler, bildetekst eller ingress synliggjøres det at artikkelen omhandler et sitat «som beskrev den økonomiske situasjonen nesten to år tilbake i tid, og man får heller ikke vite at selskapet i tiden etterpå er tilført 27 millioner kroner i frisk kapital». Klager skriver: «Snarere tvert imot, det slås fast at On Food ikke har lyktes med å hente kapital.» Klager viser til at opplysningen på toppen av siden, «On Food Norway 2015», ikke er tilstrekkelig til å tydeliggjøre for leseren at «saken beskriver en situasjon som har endret seg betydelig, og som ikke lenger er relevant for omgivelsene». Klager mener det foreligger brudd på plakaten punkter 4.4, om at titler skal ha dekning i stoffet, 3.2, om kontroll av opplysninger, og 4.1, om saklighet og omtanke.

I klagen vises det til vedlagte eposter (korrespondanse mellom klager og Finansavisen), og at Finansavisens redaktør, som har skrevet artikkelen, var klar over, og bekreftet dette; at selskapet var tilført NOK 27 mill. over de siste 22 måneder.

Klager skriver: «Som dere raskt vil oppdage, inneholder ingen av epostene fra Finansavisen opplysninger som indikerer at avisen planlegger en artikkel med vinkling i retning av 'Konkurs eneste alternativ.'» Slik klager ser det, er det derfor også relevant å vurdere om Finansavisen har opptrådt i tråd med VVP 3.3, om å klargjøre premissene.

Klager refererer til hva som står i årsberetningen, og kommenterer: «Når Finansavisen utformer tittelen 'Konkurs eneste alternativ', velger man altså å stryke den delen av setningen som lyder 'uten ytterligere kapital'. Uten dette avgjørende premisset endres naturligvis meningsinnholdet dramatisk. Og for den som ikke har tilgang til originalteksten – og dermed går glipp av kontekst og nødvendige forutsetninger – blir det umulig å oppfatte utsagnet korrekt. Når avisen heller ikke opplyser om at selskapet er blitt tilført 27 millioner i ytterligere kapital (...), fremstår artikkelen som bevisst villedende.»

Om årsberetningen og hvordan den er brukt av Finansavisen, skriver klager: «Den omtalte årsberetningen for 2015 (datert 28. november 2016; sekr. anm.) reflekterte status i selskapet slik den var forut for "redningsaksjonen" i mars det året [2015]. På dette tidspunktet var situasjonen alvorlig. Imidlertid sier årsberetningen lite om hva som har hendt i tiden etter beretningsperioden. Det er kort og godt ikke beretningens funksjon, og dette er noe alle erfarne finansjournalister selvsagt er klar over. Dokumentet er ment å gi aksjonærene svar på hva som hendte i 2015, men utover dette er det på alle måter ubrukelig som kilde for en nyhetsartikkel nesten to år etterpå.»

Klager mener for øvrig at en setning i beretningen, under punkt fire, «Fortsatt drift – forutsetningen», om at ny kapital var blitt tilført i 2016, måtte være grunnlag for å forstå at en tittel om mulig konkurs ikke kunne publiseres.

Med hensyn til påstanden i ingressen om at Rye igjen har skrevet ned verdien i selskapet til null, anfører klager at dette også er ukorrekt, og at nedskrivningen skjedde ved det ene tilfellet Finansavisen har omtalt tidligere (jf. sak 370/15). Klager skriver: «Jeg har aldri sagt, eller skrevet, at 'alle investeringene kan anses å være tapt'. Jeg og selskapet har heller ikke

satt ned verdien på OnFood Inc. til null – igjen. (...) Finansavisen (...) vet utmerket godt at selskapet ble 'nullet' i mars 2015[.]» Slik klager ser det, etterlates det «helt bevisst et inntrykk av at noe har skjedd for andre, eller for den saks skyld, for tredje gang».

Det anføres også at avisen ikke har tatt hensyn til klagers svar på spørsmål fra avisen (se vedlagte epostkorrespondanse), men i stedet opplyst at det ikke lyktes å få kontakt med klager. Klager skriver: «Samtlige påstander i artikkelen er tilbakevist i svarene som ble gitt i intervjuet uten at de hverken nevnes eller tillegges noen verdi av Finansavisen.» Klager ber derfor PFU også vurdere publiseringen opp mot VVP 4.14, om samtidig imøtegåelse.

(Den omtalte årsberetningen er for øvrig vedlagt dokumentene.)

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Det er ikke registrert forsøk på å løse saken i minnelighet.

TILSVARSRUNDEN:

Finansavisen avviser å ha brutt god presseskikk. Avisen hevder at klageren lyver om sakens utgangspunkt, at den påklagede artikkelen tar utgangspunkt i samme sak som i 2015: «Det er så feil som det kan få blitt. Finansavisen tok i den [nå] innklagede artikkelen 27. januar 2017 ene og alene utgangspunkt i årsberetningen fra styret i On Food for regnskapsåret 2015, skrevet og signert av styreleder Reinhard Rye den 28. november 2016. (...) Det går tydelig frem av beretningen at den gir et statusbilde av kapital situasjonen i selskapet på det tidspunktet den er skrevet, altså 28. november 2016. Situasjonen som beskrives er dramatisk.»

Slik Finansavisen ser det, var dette «ny og offisiell informasjon» av stor offentlig interesse, og avisen skriver: «Finansavisen ønsker å være først ute i rapporteringen av status (...) når det foreligger ny offisiell informasjon fra selskapet.» Etter redaksjonens mening beskrev beretningen en situasjon som var «av en slik karakter at den krever rask publisering».

Finansavisen viser til formuleringen i beretningen om at uten ytterligere kapital er konkurs eneste alternativ. Avisen kontaktet klager for å høre om det var tilført kapital etter at beretningen var skrevet, altså i perioden 28. november – 27. januar 2017. Det opplyses: «Vi fikk ikke noe svar på e-posten innen Finansavisens deadline kl 18.00. Som de fleste andre medier lever også Finansavisen i en verden med konkurranse om å være først ute med nyheter. Regnskapsrapporter er en type offisielle nyheter som må publiseres med en gang. (...) Vi må understreke at vi ikke hadde påstander eller kritikk fra eksterne kilder i denne saken. Vår eneste kilde var den offisielle årsberetningen selskapet nettopp hadde fått kunngjort i Brønnøysund. Beretningen om den kritiske situasjonen i Ryes selskap med mange profilerte investorer på eiersiden kunne like godt vært plukket opp av Dagens Næringsliv, E24 eller Nettavisen og publisert der. Da ville ikke Finansavisen hatt noen artikkel.»

Finansavisen skriver også: «Etter deadline mottok vi imidlertid den manipulerende e-posten fra Rye der han omtaler at selskapet i mellomtiden er tilført 27 millioner kroner, noe han forsøker å manipulere PFU til å tro. Poenget er at styreberetningen skrevet 28. november 2016 gir en statusrapport om den kritiske situasjonen i selskapet på dette tidspunktet. Den

konkluderer med at 'Uten ytterligere kapital er konkurs det eneste alternativ'. Dette er årsaken til at Finansavisen ønsket å vite hva om det hadde skjedd noe ETTER styreberetningen ble skrevet 28. november 2016.»

Avisen anfører at beløpet på 27 millioner er summen av kapitaltilførsler gjort før selskapet ga sin statusrapport 28. november 2016: «Det er selvfølgelig knekkende likegyldig hvor mye kapital selskapet har hentet inn i tidligere tider hvis statusrapporten 28. november 2016 er at kassa er bunnskrapt og at man uten ytterligere kapital anser konkurs som eneste alternativ.» Avisen avviser brudd på Vær Varsom-plakatens punkt 4.4 og viser til at tittelen er et direkte sitat fra beretningen. Det vises også til at vesentlige deler av artikkelen er direkte avskrift fra den samme beretningen.

Med hensyn til mulig brudd på punkt 3.2 om kontroll av fakta, anfører avisen at det ikke har framkommet opplysninger om at noe i artikkelen er feil. Heller ikke punkt 4.1 om saklighet og omtanke kan, slik avisen ser det, være brutt i og med at innholdet faktisk er klagerens egen tekst i beretningen.

Finansavisen mener også å ha vært tydelige om hvorfor avisen tok kontakt med klager: «Finansavisen gjorde det krystallklart for Rye og Fjellinghaug at vi tok kontakt angående styreberetningen i On Food Norway for 2015. Vi gjorde det krystallklart at henvendelsen gjaldt styrets situasjonsbeskrivelse om manglende kapital og manglende inntekter. Vi gjorde det krystallklart at vi ønsket å vite om det hadde skjedd vesentlige endringer siden beretningen ble skrevet 28. november og frem til 26. januar, og vi gjorde det krystallklart at det hastet å få svar. Svarer kom etter deadline og handlet om noe annet enn det vi spurte om. Vi kan ikke skjønne at det er mulig å beskrive problematikken tydeligere.»

Til slutt i Finansavisens tilsvaret heter det: «Det er også verd å merke seg Ryes totale motvilje om å opplyse situasjonen. (...) Ryes svar handler om at On Food Norway i forbindelse med restruktureringen i 2015 ble tilført 13 millioner kroner. Videre omtaler han at On Food Norway i desember 2016 og januar 2017 har tilført On Food Inc. 14 millioner. Det er den kritiske situasjonen i On Food Norway vi spurte om. Om denne svarer Rye lite eller ingenting konkret.»

Klageren anfører innledningsvis i sitt tilsvaret at for de fleste av oss «virker det åpenbart at forhold som beskrives i en årsberetning gjelder for det året den er ment å dekke», og at den gjeldende og omtalte beretningen, gjelder den historiske utviklingen i On Food Norway AS slik året forløp.

Klager kommenterer: «Jeg tenkte i alle fall aldri på muligheten for at Finansavisen eller andre skulle komme til å tro at årsberetningen for 2015 skulle leses som en oppdatert statusbeskrivelse per 28. november 2016 – da jeg signerte og sendte dokumentet til Brønnøysund. Der tok jeg beklageligvis feil, og det kan hende at årsberetningen kunne vært formulert annerledes – eksempelvis med en ytterligere tydeliggjøring av at selskapet hadde mottatt over NOK 21,5 mill på tidspunktet for signeringen og utviklet seg godt siden den vanskelige situasjonen på våren 2015. Hovedgrunnen for at dette ikke ble gjort er at det meste av den informasjonen hører hjemme i Årsberetningen for 2016, som vil bli skrevet om noen få uker.»

Klager viser imidlertid igjen til at formuleringen i punkt 4 i beretningen for 2015 «svart på hvitt» opplyser at videre drift er sikret. Klager anfører: «On Food har siden 2015 mottatt

NOK 27 millioner i ytterligere kapital. Hvorfor Hegnar nekter å ta inn over seg at forutsetningen i setningen, altså 'Uten ytterligere kapital..', ikke ble gjeldende og at konkurs derfor aldri ble eneste alternativ – kan jeg bare spekulere om.»

Klager står fast på at beretningen ikke er en statusrapport per 28. november 2016, at kassen ikke var bunnskrapt, og at det ikke var fare for konkurs som følge av manglende kapitaltilførsel.

Videre spør klager: «Også om man skulle akseptere at årsberetningen kan brukes som eneste kilde kan det vel ikke være i henhold til god presseskikk å publisere en så dramatisk og ødeleggende nyhet uten først å kontrollere sannhetsgehalten i det man ønsker å publisere?»

Hva gjelder eposten som ble sendt klager, viser han til at Finansavisen er kjent med at han bor og arbeider i Los Angeles, i en helt annen tidssone. Klager skrive i den sammenheng: «Oppsiktsvekkende nok innrømmer Hegnar faktisk i sitt tilsvare at konkurransehensynet går foran behovet for å kvalitetssikre redaksjonelle opplysninger. (...) Avisen hadde med andre så travelt med å formidle denne to år gamle 'sensasjonen' før konkurrentene, at redaksjonen ikke engang hadde tid til [å] vente på at jeg hadde gnidd søvnen ut av øynene. (...) Jeg håper for øvrig PFU merker seg at den første epost-henvendelsen hverken anga noen tidsfrist eller på annen måte gjorde det mulig [å] forstå at avisen hadde til hensikt å publisere en feilaktig og grovt misvisende artikkel om en forestående konkurs i On Food. Da jeg første gang svarte (...), var det i realiteten allerede for sent. Artikkelen var sendt trykkeriet. Likevel fortsatte Grini [redaktør i Finansavisen] epost-intervjuet, som om ingenting hadde skjedd. Publiseringen ble ikke nevnt med et eneste ord i løpet av de fem epostene jeg mottok fra ham.»

Finansavisen viser i sitt tilsvare til at det er en grov villedning fra klagers side å hevde at beretningen ikke var en statusrapport per 28. november 2016: «Styreleder Reinhard Rye i On Food Norway skriver, daterer og signerer årsberetning om virksomhet i 2015. I beretningen skriver han i presens om hvor kritisk svak økonomien i On Food Norway er før han daterer beretningen 28. november 2016 og signerer. Legg merke til at Rye gjennom uttrykket 'På det nåværende tidspunktet...' understreker at det er situasjonen pr. skrivedato han omtaler.»

Videre siterer Finansavisen også fra hva klager skriver i årsberetningen: «*På det nåværende tidspunkt blir det ikke generert inntekter, og det finnes heller ingen eiendeler som kan gjøres om til kontanter og distribueres til aksjonærene. Uten ytterligere kapital er konkurs det eneste alternativet. Dersom selskapet ikke får tilførsel av ytterligere kapital før lanseringen, anses verdien av On Food Inc til å være null siden alle investeringene må anses for å være tapt.*»

Avisen opplyser: «Det er dette avsnittet Finansavisen fattet interesse for og grep tak i. Avsnittet om 'På det nåværende tidspunkt...' bekrefter at det er statusrapport for selskapet den 28. november 2016 Rye omtaler.»

Om forløpet 26. januar 2017 heter det i tilsvaret: «Klokken 12:15 sender Finansavisen likevel tilleggsspørsmål om til Reinhard Rye om det hadde skjedd vesentlig utvikling i On Food Norway fra styreberetningen ble skrevet 28. november 2016 til 26. januar 2017. Klokken 18.00 går Finansavisen i trykken. Intet svar mottatt fra Rye. Klokken 21.15 varsler Rye at han vil svare. Klokken 23.39 sender Rye en epost som ikke svarer på Finansavisens spørsmål om utvikling i On Food Norway i tidsrommet 28.11.16 til 26.01.17. Finansavisen følger derfor

opp spørsmålene for å få svar. Rye ber om å få konkrete spørsmål. Finansavisen sender konkrete spørsmål. Rye svarer ikke på spørsmålene vi stiller, men sender igjen andre svar. Finansavisen understreker igjen at det vi ønsker svar på er utviklingen i On Food Norway etter styreberetningen ble skrevet 28.11.16 til 26.01.17. Rye svarer kort at han allerede har svart, og epostutvekslingen slutter følgelig uten at Rye har svart på spørsmålet om hva som har skjedd av vesentlig utvikling i On Food Norway fra beretningen ble underskrevet den 28. november 2016 og frem til 26. januar 2017.»

På denne bakgrunn fastholder Finansavisen at den gjorde det avisen «kunne for at Rye skulle tilføre ytterligere informasjon», dette også til tross for at «ingen rettet sterke beskyldninger» mot klager eller selskapet.

Videre mener Finansavisen at klager i tilsvaret forsøker «å forlede både Finansavisen og PFU». Avisen skriver: «Rye skriver at Finansavisen har oversett punkt 4 i beretningen der han hevder det står at videre drift ER sikret med tilførsel av i overkant av USD 1 million i løpet av 2016. For det første er det selskapet On Food Inc Rye omtaler i punkt 4 i styreberetningen, ikke On Food Norway som Finansavisen omtaler. For det andre har Rye på vanlig manipulerende vis endret verbformen, hvilket er vesentlig. I styreberetningens punkt 2 har Rye omtalt den kritiske situasjonen i On Food Norway og den mislykkede jakten på kapital samt konkursutsiktene i presens og understreket dette gjennom passusen 'på det nåværende tidspunkt'. I punkt 4 skriver han i styreberetningen at On Food Inc i 2016 HAR HENTET 1 million dollar og at driften HAR VÆRT sikret. I sitt svar til PFU er det selvfølgelig mer bekvemt å endre verbformen til presens og håpe at ingen oppdager manipulasjonen. Det er selvfølgelig en stor forskjell. Konklusjonen er at passusene Rye i styreberetningen omtalte i nåtid (på nåværende tidspunkt) i styreberetningen nå hevdes å stamme fra 2015, mens passusene i styreberetningen Rye omtalte i fortid i tilsvaret til PFU gjøres om til nåtid. Sannheten er motsatt[.]»

Hva gjelder tittelbruken, bemerker Finansavisen for øvrig at hele setningen om konkursalternativet er med i artikkelen: «Hele setningen ble trykket i artikkelen og enhver leser som var interessert i On Food fikk da dette meg seg. Det er ikke slik at ethvert forbehold har krav om å tas med i en tittel i en tabloid avis.»

Finansavisen konkluderer med at ingen av de anførte punktene i VVP er brutt, og avisen skriver blant annet: «Finansavisen har gjengitt ordrett fra Reinhard Ryes styreberetning og beskrevet nøyaktig den kritiske økonomiske situasjonen som Rye adresserte i sin beretning. (...) Vi har dokumentert gjennom to tilsvarende hvordan Reinhard Rye gjennom to PFU-klager har forsøkt å manipulere både Finansavisen og PFU.»